

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Minister

Nina Fellman

Föredragande

Rättschef

Michaela Slotte

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 1

Riksdagens lagutskotts begäran om skriftligt sakkunnigyttrande gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om Domstolsverket, RP 136/2018 rd.

ÅLR 2019/216

16 Rk1a

Beslöt avge yttrande enligt **bilaga 1**.

Nr 2

Riksdagens förvaltningsutskotts begäran om skriftligt sakkunnigyttrande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och till vissa lagar som har samband med den, RP 242/2018 rd.

ÅLR 2018/10598

17 Rk1a

Beslöt avge yttrande enligt **bilaga 2**.

Nr 3

Klagomål gällande polismyndighetens rätt att använda en utompolisiär kunskapskälla gällande dataexpertis.

ÅLR 2018/8

18 Rk1a

Beslöt enligt **bilaga 3**.

Bilaga 1

	Nr	Sidnr
BESLUT	16 Rk1a	1 (2)
Datum	Dnr	
11.1.2019	ÅLR 2019/216	

Riksdagens lagutskott

LaV@eduskunta.fi

Kontaktperson
Michaela Slotte

Ärende

**RP 136/2018 RD REGERINGENS PROPOSITION
TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL
LAGSTIFTNING OM DOMSTOLSVERKET**

Riksdagens lagutskott har den 16 januari 2019 begärt ett skriftligt sakkunnigttrande gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om Domstolsverket (RP 136/2018 rd). Samma begäran har riktats till Ålands lagting.

Landskapsregeringen konstaterar inledningsvis att landskapsregeringen inte tidigare under beredningen av ärendet getts tillfälle att yttra sig. Domstolslagen innehåller ett flertal särbestämmelser rörande Åland, bl a skyldigheten att höra landskapsregeringen innan lagmannen vid Ålands tingsrätt tillsätts, bestämmelser rörande den särskilda språklagstiftning som gäller på Åland och bestämmelser rörande särskilda behörighetsvillkor för domare vid Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol. Landskapsregeringen anser därför att det rör sig om lagstiftning som har särskild betydelse för Åland enligt 28 § 2 mom. självstyrelselagen (1991:71) varför landskapsregeringen borde ha hörts i ett tidigare skede av lagberedningsprocessen.

Landskapsregeringen vill rent allmänt understryka att det är viktigt att den föreslagna omorganisationen inte försämrar tillgången till svensk-språkig rättsskipning. Det är även väsentligt att de domare som handlägger de åländska ärendena har kunskap om den åländska rättsordningen. Landskapsregeringen noterar även att staten är skyldig att anordna utbildning på svenska för sina anställda i landskapet enligt 42 § 2 mom. självstyrelselagen (1991:71) för Åland.

Landskapsregeringen noterar att Ålands landskapsregering enligt den föreslagna 11 kap. 9 § 1 mom. ska höras innan lagmannen vid Ålands tingsrätt utnämns. Detta innebär ingen förändring jämfört med dagsläget.

I regeringens proposition ingår i 19 a kap. 7 § 4 mom. i lagförslag 1, bestämmelser om tillsättning av direktionen för Domstolsverket. Enligt bestämmelsen får en riksdagsledamot, en medlem av statsrådet eller en ledamot av ett landskapsfullmäktige, en landskapsstyrelse, ett kommun-

fullmäktige eller en kommunstyrelse inte ingå i Domstolsverkets direktion. Syftet med bestämmelsen är att betona att Domstolsverkets direktion har en oberoende ställning.

I nämnda 19 a kap.7 § 4 mom. finns inte några bestämmelser om motsvarande organ inom självstyrelsen och i motiveringen konstateras att det i paragrafen inte behövs något uttryckligt omnämnande av representanter för landskapets självstyrelseorgan. Vidare sägs det i motiveringen att ”I vilket fall som helst avser momentets formulering ”landskapsstyrelsen” också Ålands landskapsstyrelse, och en ledamot av den får inte ingå i Domstolsverkets direktion.”

Landskapsregeringen har vid upprepade tillfällen påpekat att då man i riket genom vård- och landskapsreformen bildar landskap uppstår en risk för sammanblandning med landskapet Åland som är en helt annan juridisk konstruktion och som har en helt annan rättslig ställning än de landskap som föreslås bildas i riket. Det är landskapsregeringens bestämda uppfattning att ett omnämnande av landskapsstyrelser och landskapsfullmäktige i 19 a kap. 7 § 4 mom. inte kan anses omfatta Ålands landskapsregering och Ålands lagting. Det är beklagligt att denna grundläggande kunskap om Ålands konstitutionella ställning saknas. Landskapsregeringen anser att Ålands landskapsregering skall omfattas av bestämmelsen i 19 a kap. 7 § 4 mom., men det förutsätter ett uttryckligt omnämnande av Ålands landskapsregering i lagtexten.

Minister

Nina Fellman

Rättschef

Michaela Slotte

För kännedom

Justitieministeriet, Janina Groop-Bondestam
Riksdagsledamot Mats Lofström

Bilaga 2

BESLUT	Nr 17 Rk1a	Sidnr 1 (3)
Datum 11.1.2019	Dnr ÅLR 2018/10598	

Riksdagens förvaltningsutskott

HaV@eduskunta.fi

Hänvisning
RP 242/2018 rd

Kontaktperson
Sophie Mecklin

Ärende

**BEGÄRAN OM SKRIFTLIGT
SAKKUNNIGYTTRANDE OM REGERINGENS
PROPOSITION TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG
TILL LAG OM BEHANDLING AV
PERSONUPPGIFTER I POLISENS VERKSAMHET
OCH TILL VISSA LAGAR SOM HAR SAMBAND
MED DEN**

Begäran om yttrande

Riksdagens förvaltningsutskott ber om ett skriftligt sakkunnigyttrande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och till vissa lagar som har samband med den, RP 242/2018 rd.

I propositionen föreslås att det ska stiftas en ny lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Samtidigt upphävs den gällande lagen med samma namn. Dessutom föreslås ändringar i vissa andra lagar där det finns bestämmelser om behandling av personuppgifter. Syftet med propositionen är att lagstiftningen om behandling av personuppgifter som behövs för skötseln av polisens uppgifter ska motsvara kraven enligt Europeiska unionens dataskyddslagstiftning. I propositionen beaktas också de ändringar som skett i polisens verksamhetsmiljö och de behov av att behandla uppgifter som dessa medfört, som i synnerhet gäller behandling av personuppgifter för att förebygga brott. Syftet är dessutom att göra lagens struktur tydligare och enklare, då den har blivit komplicerad.

Lagen kompletterar Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning och den allmänna lagstiftningen om genomförande av dataskyddsdirektivet avseende brottmål. Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

Behörighet och lagstiftning gällande skyddet för personuppgifter i landskapet

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om behandling av personuppgifter prövades i samband med att landskapet fick sin första lagstiftning om per-

sonregister för landskaps- och kommunalförvaltningen i början av 1990-talet. Varken personregister eller dataskydd fanns angivet som ett särskilt lagstiftningsområde i den då gällande självstyrelselagen, vilket även är fallet i den gällande självstyrelselagen. Högsta domstolens prövning vid lagstiftningskontrollen gjordes i förhållande till ett landstingsbeslut enligt vilket i riket gällande personregisterlag och personregisterförordning skulle gälla i landskapet, dock enbart i förhållande till rättsområden inom den privata sektorn där landskapet hade lagstiftningsbehörighet. Högsta domstolen konstaterade i sitt beslut från den 27 juni 1991 att då personregisterlagen innehåller allmänna stadganden om personregister kommer den att beröra ett stort antal rättsområden. Högsta domstolen nämnde arbetsavtal, arbets- och bostadsförmedling samt, med vissa begränsningar, näringsrätten som exempel på områden inom landstingets behörighet som skulle komma att beröras av dessa allmänna stadganden om personregister. Landskapsregeringen tolkar högsta domstolens utlåtande så att landskapet har behörighet gällande skyddet av personuppgifter inom de rättsområden som landskapet annars också har behörighet inom enligt självstyrelselagen.

Enligt 27 § 22, 23 och 34 punkterna i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet gällande bland annat straffrätt, rättskipning, förundersökning och ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet inklusive bekämpning av terrorism. Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet gällande allmän ordning och säkerhet, med vissa undantag. Lagförslagen gäller huvudsakligen behandling personuppgifter i polisens verksamhet.

Landskapsregeringens yttrande

Landskapsregeringen konstaterar att den rikslagstiftning som föreslås berör rättsområden både inom rikets och landskapets behörighet. Den rikslagstiftning som föreslås kommer därför delvis att bli tillämplig för den åländska polismyndigheten medan den delvis inte kommer det eftersom vissa delar av polisverksamheten hör till åländsk behörighet.

Landskapsregeringen har i det lagförslag om dataskydd som skickades till lagtinget den 13 december 2018 (lagförslag nr 9/2018-2019), föreslagit blankettlagstiftning för att genomföra det dataskyddsdirektiv som riktar sig till brottsbekämpande myndigheter. Den föreslagna blankettlagen syftar till ett enhetligt skydd av personuppgifter inom den privata sektorn och Ålands polismyndighet. Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, som är föremål för föreliggande begäran, kommer att ingå i blankettlagstiftningen. Behandlingen i lagtinget av lagförslag nr 9/2018-2019 fortsätter efter att propositionen har behandlats i riksdagen.

Landskapsregeringen anser att landskapsregeringens lagförslag bör åtföljas av en överföring till riksmyndighet av tillsynen över behandlingen av personuppgifter inom den privata sektorn och Ålands polismyndighet, till den del landskapet har behörighet inom dessa områden. Förverkligandet av detta förutsätter att det antas en särskild överenskommelseförordning.

Landskapsregeringen anser att de lagförslag som ingår i propositionen är godtagbara och har ingenting ytterligare att kommentera gällande propositionen.

Minister

Nina Fellman

Rättschef

Michaela Slotte

Bilaga 3

BESLUT	Nr 18 Rk1a	Sidnr 1 (2)
Datum 11.1.2019	Dnr ÅLR 2018/8	

XXXXXXXXXX

Hänvisning

Kontaktperson
Michaela Slotte

Ärende

**KLAGOMÅL GÄLLANDE POLISMYNDIGHETENS
RÄTT ATT ANVÄNDA EN UTOMPOLISIÄR
KUNSKAPSKÄLLA GÄLLANDE DATAEXPERTIS**

Landskapsregeringen konstaterar i egenskap av tillsynsmyndighet att de åtgärder Ålands polismyndighet vidtagit inte strider mot lag och att någon anledning att vidta åtgärder beträffande Ålands polismyndighets agerande inte finns.

Bakgrund

Till landskapsregeringen inkom den 29 december 2017 ett klagomål från XXXXXXXXXXXX gällande polismyndighetens rätt att använda en utompolisjär kunskapskälla i fråga om dataexpertis.

Enligt förarbetena till förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland kan enskilda formfritt lämna in anmälningar om felaktigheter och lagstridigheter till exempelvis landskapsregeringen i ärenden som landskapsregeringen är tillsynsmyndighet över.

Landskapsregeringen begärde den 22 maj 2018 ett utlåtande av polismyndigheten över klagomålet. Av polismyndighetens yttrande den 3 juli 2018 framgår att det vid polismyndigheten finns polismän som specialiserat sig internt på ICT-uppgifter. Trots att polismyndigheten har personal som innehar dataexpertis kräver vissa ärenden sådan specialkunskap att man behöver anlita personer med djupare datakunskap än den kompetens polismyndigheten internt har. Av polisens yttrande framgår dessutom att polisinsrättningarna har möjlighet att anställa eller köpa tjänster av civila personer eller företag som har tillräcklig kunskap inom området. Det finns inget explicit utbildningskrav i lagstiftningen rörande de personer som anlitas av polisen, utan man anlitar den person som har den sakkunskap man har behov av. Alla civila personer som arbetar för polismyndigheten förbinder sig till sekretess och yppandeförbud om de omständigheter som framkommer under pågående utredning.

Av polismyndighetens yttrande framgår vidare att den person som det i klagomålet hänvisas till har utfört uppgifter för polismyndigheten under flera års tid. Personen är den enda utomstående civila person som polisen

anlitat i denna typ av frågor. Personen har förbundit sig till tystnadsplikt och är medveten om den lagstiftning som berör hantering av förundersökningsmaterial samt om följderna om man bryter mot lagen. Polismyndigheten har diskuterat sekretessaspekter med den berörda personen även efter det att personen första gången anlitas av polismyndigheten. Det har vidare inte kommit till polismyndighetens kännedom att personen i fråga skulle ha yppat information, missbrukat sin ställning eller på annat sätt ha agerat så att tilltron till hans förmåga att utföra uppgiften på ett pålitligt sätt skulle ha äventyrats.

Med hänvisning till ovan nämnda finns inte skäl för landskapsregeringen att vidta åtgärder med anledning av att polismyndigheten i det ärende som klagomålet rör har anlitat en civil person i fråga om dataexpertis.

Minister

Nina Fellman

Rättschef

Michaela Slotte

För kännedom

Ålands polismyndighet